

"ШИРЕЩОТО СЕ ЧУВСТВО НА БЕЗНАКАЗАНОСТ ДЕМОРАЛИЗИРА ОБЩЕСТВОТО", КАЗВА ДИРЕКТОРЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ИНСТИТУТ

Публикуван на: 29-04-2006

Източник: [Портал ЕВРОПА](#)

Два доклада за родната съдебна система съдържат противоположни изводи за нейната съпоставимост с европейската практика. В последната партньорска проверка на ЕК в областта "Правосъдие и вътрешен ред" – освен констатацията за "пълнен хаос", се съдържа недвусмислено предложение за задействане на отлагателната клауза, а в анализ на Центъра за либерални стратегии се констатира, че "по основни показатели за ефективност, българската съдебна система е съпоставима с тези на страните членки от ЕС".

Разнообразието на гледища – вероятно произтичащи от методите за анализ – винаги е здравословно в търсенето на истината, най-вече в търсенето на начин за трайно подобрене на работата на съдебната система.

От доклада на ЦЛС читателят остава с впечатление, че българското общество се е "фиксирало" единствено в това, което му е внушено от криминалните вестникарски страници, и затова поставя цялата съдебна система под един знаменател – "неефективна"; система, на която не може да се има доверие.

Портал ЕВРОПА потърси за коментар г-жа Юлиана Николова, директор на авторитетната неправителствена организация Европейски институт.

Г-жо Николова, анализът в доклада на ЦЛС сочи, че делата, свързани с организирана престъпност са с относително малък дял... че експертите на ЕК поставят неоснователно голям акцент върху нея, а не съзират съдебната система в нейната цялост?

Дори организираната престъпност да е с относително малък дял, тя има изключително сериозно значение за тъканта на обществото и неговите структури. Докладът на експерта Клаус Янсен например, впечатлява не толкова с това, което той казва за противодействието на организираната престъпност и вкарването на босовете в затвора, а с извода му за чувството за безнаказаност у тази престъпност. Това чувство деморализира обществото, полицията и органите на властта като цяло.

Основателно ли е да се допусне, че поради липсата на единна статистика за съдебната система, експертите от партньорската проверка са били "субективни", базирайки

изводите си на "общественото мнение" и публикации в медиите?

Самите експерти изтъкват като слабост липсата на единна статистика и липсата на разпределение на съдебните дела на случаен принцип. Не може да се каже дали тези недостатъци са причина, или следствие на написаното в докладите. Всеки доклад е субективен - той затова е и експертен - и се базира на преценката на експерта. Що се отнася до доклада на Сюзете Шустер, който е за съдебната система като цяло и за промените в конституцията - препоръките на експертката съвпадат в огромна степен с това, което мисли и от дълго време говори българската експертна общност, която дискутира промените в Конституцията. Шустер не повтаря препоръките на политици, на заинтересовани страни или на обществото като цяло, а на родната експертна общност. А това, че мнението на родната експертна общност съвпада и с това на обществото ни, е напълно възможно и в него няма нищо странно.

Може ли да се каже, че докладите на ЕК формират - или допринасят за формирането - на негативно обществено мнение в България спрямо нашата съдебна система; и че това недоверие още повече демотивира и деморализира магистратите да се реформират и да работят по-ефективно?

Как може общественото мнение демотивира институциите?! Вярно е, че социолозите наричат общественото мнение "странно животно", на което всичко му влияе: включително докладите на ЕК. Тогава обаче трябва да поспорим кое е първично - дали докладите или общественото мнение... Аз мисля, че напротив - общественото недоверие би следвало да мотивира магистратите (а и не само тях). Защото общественото мнение – това сме ние, а само от нас зависи докладите на ЕК да станат положителни, т.е. да се постигне напредък. Впечатляващо е, че според експертите на ЕК, една от причините България да продължи да бъде наблюдавана и "натискана" да проведе реформата, е това, че българите дълбоко не вярват в съдебната си система. Мащабът на неверието сред българите, което отразява общественото мнение, е толкова голям, че буди много сериозно безпокойство.

От какво би спечелило повече обществото: от позитивни или от негативни доклади?

Няма кой знае каква дълбинна разлика в това, дали един доклад е позитивен или негативен, важното е да е обективен. Анализи, твърдящи че всичко е наред, не помагат на обществото. И обратно - ако един анализ е твърде негативен, той би могъл донякъде да изиграе мотивираща и мобилизираща роля, да бъде подтик за реформиране. Разбира се, ако бъде чул и разбран.

Г-жо Николова, читателите на Портал ЕВРОПА са прочели на нашия сайт и доклада на Сюзете Шустер, и този на Центъра за либерални стратегии. Защо изводите в тях са толкова различни?

Един доклад, който казва, че всичко е наред, като че ли малко "пресолява супата", както се казва. Ако всичко беше наред, защо недоверието сред българите е толкова голямо?

Анализът на Центъра за либерални стратегии допуска, че хората хиперболизират, формират си твърде негативно обществено мнение спрямо съдебната власт...

Липсва доверие не в съдебната власт, а в раздаването на справедливост в обществото. И това е проблем. Ако неправителственият сектор започне да доказва, че обществото е криво, а не съдебната власт или някоя друга брънка по веригата, тогава ще рухне и друго доверие: и без това крехкото доверие на обществото към гражданската организация, към гражданския сектор като

“ШИРЕЩОТО СЕ ЧУВСТВО НА БЕЗНАКАЗАНОСТ ДЕМОРАЛИЗИРА ОБЩЕСТВОТО”, КАЗВА ДИРЕКТОРЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ИНСТИТУТ

цяло. От това ще изгуби неимоверно самото общество.

Пречи ли негативното обществено мнение на институциите да подобрят работата си?

Хората, с които аз се срещам – обикновени граждани, имали съприкосновение със съдебната система по граждански дела или обикновено бизнес-спорове, далеч нямат високо мнение за съдебната система. Адвокатите разказват, че когато при тях идва нов клиент, той не ги пита: “Какъв опит имате и колко дела сте спечелили?”, а пита: “Вие кого познавате?” Щом общественото мнение е такова, според мен нещо трябва да се поправи. Не може да внушаваме, че общественото мнение е вредно и грешно, то не може да ни бъде “виновно”... а времената, в които то се формираше насила, вярвам, че отдавна са отминали.

Мислите ли, че проблемът организирана престъпност е твърде “осветен” медийно?

Аз бих казала, че той е не толкова “твърде осветен”, колкото “твърде отгърмян”, тъй като се гърмят пред очите ни. Не зная да е “осветен”, понеже не зная след гърмежите по улиците нещо да се случва, нещо да следва, някой “да ни осветлява” за тези гърмежи. Обществото не научава кой е виновен, защо се е случила стрелбата, нито кой е понесъл наказанието. Затова не може да се каже, че проблемът е твърде “осветен”.

ЦЛС прави извод, че бюджетът за съдебната система се повишава.

Тук колегите наистина малко са прекалили. Сигурно бюджетът се повишава, но влезте в някоя съдебна сграда - особено в някои сгради, при това не само извън София! Когато видите мизерията вътре, не бихте могли да кажете, че този бюджет е достатъчен. Трябва да бъдете или изключително позитивно настроен, или пък да смятате, че мизерията е подходящото място, в което се развива съдебната система, за да кажете, че бюджетът ѝ е достатъчен.

В анализа се казва, че бюджетът за съдебната система съответства на общото състояние на бюджета на страната.

Сигурно е така на фона на другите сфери в държавата. Но държавата има приоритети и затова инвестира приоритетно. Или в съдебни сгради, или в автомобили за народното събрание: просто приоритетите трябва да бъдат следвани.

Благодаря ви за това интервю!